

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی و گسترش آموزش عالی

برنامه درسی

رشته‌های مابانی نظری اسلام

دوره دکتری

برنامه ویژه دانشگاه معارف اسلامی

گروه علوم انسانی

بر اساس مصوبه جلسه شماره ۹۲۸ شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی در تاریخ ۱۳۹۹/۰۴/۱۸ به تصویب رسید.

نام رشته: مدرسی مبانی نظری اسلام

عنوان گرایش: -

گروه: علوم انسانی

دوره تحصیلی: دکتری

کارگروه تخصصی: کمیته تخصصی برنامه ریزی دروس معارف اسلامی

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: دانشگاه معارف اسلامی

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۴/۰۱

به استناد مصوبه جلسه شماره ۹۲۸ تاریخ ۱۳۹۹/۰۴/۰۱ شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی؛ برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری رشته مدرسی مبانی نظری اسلام، طی نامه شماره ۲۱۹۴۷۸ تاریخ ۱۳۹۸/۰۸/۲۷ دانشگاه معارف اسلامی و به استناد مصوبه گروه معارف به تاریخ ۹۸/۱۱/۱ دریافت شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که از مهر ماه سال ۱۳۹۹ وارد دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی می شوند، لازم الاجرا است.

ماده دو- برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری رشته مدرسی مبانی نظری اسلام از نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹، جایگزین برنامه درسی دوره دکتری رشته مدرسی معارف اسلامی با ۵ گرایش مبانی نظری اسلام - اخلاق اسلامی - تاریخ و تمدن اسلامی - انقلاب اسلامی قرآن و متون اسلامی مصوب جلسه شماره ۵۵۶ شورای عالی برنامه ریزی به تاریخ ۱۳۸۴/۰۵/۲۲ می شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و به تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی کشور که مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را دارند، برای اجرا ابلاغ می شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۹ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنجیان
دبیر کمیسیون برنامه ریزی آموزش عالی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه معارف اسلامی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

مقطع دکتری

رشته «مدرسی مبانی نظری اسلام»

Islamic Theoretical Foundations Teacher's Educating

دانشگاه معارف اسلامی

تابستان ۱۳۹۸

فصل اول:
مشخصات کلی برنامه

حضور و تاثیر معرفت دینی در نظام آموزش عالی کشور یکی از اهداف بلند انقلاب شکوهمند اسلامی است. دروس معارف اسلامی، با مدنظر داشتن هدف یادشده، توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی در برنامه دروس دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور قرار گرفت. در این راستا تامین اساتید دروس معارف، در رشته مدرسی معارف اسلامی بر عهده دانشگاه معارف اسلامی و برخی مراکز دیگر نهاده شد. اکنون پس از چندین دوره تربیت استاد در رشته مدرسی معارف اسلامی در پنج گرایش، گرایشهای پیشین به رشته ارتقا یافته و سرفصل دروس سطح دکتری این رشته به شرح آتی تدوین می‌گردد.

ب) اهداف کلی دوره

۱. تامین استاد برای دروس مبانی نظری اسلام با عناوین اندیشه اسلامی ۱ و ۲، انسان شناسی و حقوق سیاسی و اجتماعی.
۲. ارتقاء اعضای مربی گروه‌های معارف به رتبه استادیاری.
۳. تربیت محقق در زمینه مبانی نظری اسلام برای مراکز آموزشی و پژوهشی کشور
۴. بهبود کمی و کیفی ترکیب علمی گروههای معارف دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور.

ج) اهمیت و ضرورت دوره

رشد روز افزون علوم و فنون و ظهور تخصص‌های مختلف آموزشی و مهارتی در کنار بروز پرسش‌های مختلف نسبت به هویت انسان و جایگاه او در نظام هستی و ارتباط او با خدا و...، برخی از اضلاع محیطی است که دانشجویان در آن قرار دارد و هر لحظه با جنبه‌ها و آثار مختلف آن روبروست. بی‌گمان تبیین عقلانی و قانع کننده معارف اسلامی، در نگرش دانشجویان به حیات و سرنوشت انسان و تعیین مسیر و سبک زندگی او موثر خواهد بود. این مهم بدون تجهیز اساتید معارف به دانش و مهارت لازم و کافی میسر نخواهد بود. علاوه بر آن، رشد بی‌سابقه شمار دانشجویان در چهار دهه انقلاب اسلامی، نیاز به حضور کافی استادان معارف اسلامی را رقم زده است. برگزاری این دوره آموزشی به طور متوالی، می‌تواند بخشی از این نیاز را تکافو کند.

د) طول دوره

دوره دکتری مدرسی مبانی نظری اسلام از دو قسمت آموزشی و پژوهشی تشکیل می گردد که حداکثر طول دوره آموزشی آن ۴ نیمسال تحصیلی و حداکثر طول دوره پژوهشی آن به منظور تهیه رساله ۴ نیمسال تحصیلی و در مجموع ۸ نیمسال تحصیلی می باشد.

تبصره: دانشگاه مجری می تواند در صورت تشخیص نیاز ۱ تا ۳ نیمسال دیگر را بر طول دوره آموزشی و پژوهشی اضافه کند.

ه) تعداد و نوع واحدهای درسی دوره

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد
۱	دروس جبرانی	۱۴
۲	دروس تخصصی	۲۲
۴	رساله	۱۴
جمع واحدهای دوره		۵۰ واحد

دانشجویانی که در مقطع کارشناسی ارشد برخی از دروس جبرانی را گذرانده باشند با تشخیص مدیر گروه آموزشی از گذارندن حداکثر ۴ واحد معاف می باشند.

و) نقش، توانایی و شایستگی دانش آموختگان

دانش آموختگان این رشته دارای این توانمندی ها خواهند بود:

۱. توانایی تبیین نظام معرفتی و اعتقادی اسلامی در محورهای تعیین شده برای دروس مبانی نظری اسلام.
۲. توانایی پاسخ یخ پرسشها و شبهات مطرح شده از سوی دانشجویان در قلمرو تخصصی رشته مبانی نظری اسلام.
۳. توانایی تولید متن آموزشی برای ارائه به دانشجویان در دوره دروس معارف اسلامی.
۴. توانایی تولید آثار پژوهشی اعم از مقاله و کتاب در قلمرو تخصصی مبانی نظری اسلام.
۵. مهارت تدریس و مدیریت کلاس یا کارگاههای مربوط به دروس مبانی نظری اسلام.

ز) شرایط و ضوابط ورود به دوره

۱. داشتن یکی از مدارک زیر:

- ۱.۱. دانشنامه کارشناسی ارشد مدرسی معارف اسلامی.
- ۲.۱. سطح سه حوزه علمیه.
- ۳.۱. گواهی خبرگان بدون مدرک (مرتبه مربی) مورد تأیید مراجع ذی صلاح.
- ۴.۱. دانش آموختگان حوزه های علمیه دارای گواهی اتمام کفایتین (پایه ۱۰ کتبی) همراه با مدرک کارشناسی ارشد مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، متناسب با گرایش های پنجگانه مدرسی معارف اسلامی به تشخیص دانشگاه.

- ۵.۱. داشتن دانشنامه کارشناسی ارشد برای متقاضیان اعضاء هیأت علمی رسمی قطعی یا رسمی آزمایشی گروه های معارف اسلامی دانشگاه ها با تأیید معاونت آموزشی و پژوهشی استادان و دروس معارف اسلامی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها.
۲. قبولی در آزمون ورودی اختصاصی و مصاحبه شفاهی.
۳. دارا بودن شرایط عمومی مدرسی معارف اسلامی با تأیید معاونت آموزشی و پژوهشی استادان و دروس معارف اسلامی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها.

ح) مواد و ضرایب آزمون

ردیف	مواد آزمون	ضریب
۱	کلام اسلامی	۴
۲	فلسفه اسلامی	۳
۳	کلام جدید	۳
۴	منطق	۲
۵	فلسفه غرب	۲
۶	تفسیر	۲
۷	زبان انگلیسی	۲
۸	ادبیات عرب	۱

فصل دوم:
جداول دروس دوره

دروس دوره « مدرسې مباني نظري اسلام »

دروس جبراني، اصلي (تخصصي) و رساله دوره مدرسې مباني نظري اسلام، به شرح ذيل است:

الف) دروس جبراني

پيش‌نياز	نوع واحد درسي		تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظري	عملي			
-	۳۲	۳۲	۲	اندیشه سياسي اسلام (با رویکرد انتقادي و نقد شبهات)	۱
-	۳۲	۳۲	۲	عرفان اسلامي و نقد عرفان‌های نوظهور	۲
-	۳۲	۳۲	۲	معرفت‌شناسي تطبيقي و ديني	۳
-	۳۲	۳۲	۲	جريان‌شناسي دين پژوهي معاصر	۴
-	۳۲	۳۲	۲	فلسفه علم و علم ديني	۵
-	۳۲	۳۲	۲	منظومه فکري معرفتي امام و مقام معظم رهبري (با رویکرد به نظام اعتقادي)	۶
-	۳۲	۳۲	۲	روش تحقيق با تاکيد بر مطالعات اعتقادي و دين پژوهي	۷
-	۲۲۴	۲۲۴	۱۴	جمع	

ب) دروس اصلي (تخصصي)

پيش‌نياز	نوع واحد درسي		تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظري	عملي			
-	۳۲	۳۲	۲	الهيات حکمت متعالیه ۱	۱
الهيات حکمت متعالیه ۱	۳۲	۳۲	۲	الهيات حکمت متعالیه ۲	۲
-	۳۲	۳۲	۲	معارف اعتقادي قرآن و اهل بيت ۱	۳
معارف اعتقادي قرآن و اهل بيت ۱	۳۲	۳۲	۲	معارف اعتقادي قرآن و اهل بيت ۲	۴
-	۳۲	۳۲	۲	شيعه‌شناسي با تاکيد بر شبهات	۵
-	۳۲	۳۲	۲	انسان‌شناسي تطبيقي	۶
-	۳۲	۳۲	۲	مکاتب فلسفي و اجتماعي مدرن	۷
مکاتب فلسفي و اجتماعي مدرن	۳۲	۳۲	۲	کلام جديد	۸
-	۳۲	۳۲	۲	حقوق سياسي اجتماعي در اسلام	۹
-	۳۲	۳۲	۲	صلاحيت مدرسې و روش تدریس مباني نظري اسلام	۱۰
-	۳۲	۳۲	۲	مخاطب‌شناسي تدریس (با رویکرد رشته مباني نظري اسلام)	۱۱
-	۳۵۲	۳۵۲	۲۲	جمع	

ج) رساله

پيش‌نياز	ساعت			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظري	عملي	جمع			
	۲۲۴		۲۲۴	۱۴	رساله	۱

فصل سوم:
سرفصل‌های دروس

الف) دروس جبرانی
ب) دروس اصلی (تخصصی)

الف) سرفصل‌های دروس جبرانی

۱. اندیشه سیاسی اسلام (با رویکرد انتقادی و نقد شبهات)
۲. عرفان اسلامی و نقد عرفان‌های نوظهور
۳. معرفت‌شناسی تطبیقی و دینی
۴. جریان‌شناسی دین پژوهی معاصر
۵. فلسفه علم و علم دینی
۶. منظومه فکری معرفتی امام و مقام معظم رهبری «با رویکرد به نظام اعتقادی»
۷. روش تحقیق با تاکید بر مطالعات اعتقادی و دین پژوهی

۱. اندیشه سیاسی اسلام (با رویکرد انتقادی و نقد شبهات)

Islamic Political Thought (A Critical Approach and Criticism of Skeptical Views)

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: جبرانی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: تبیین ارتباط دین و مبانی اعتقادی با مقولات سیاسی و سیاست دینی.
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر تبیین کلی نظام سیاسی اسلام و اثبات ارتباط و تاثیر دین در سیاست و مقولات سیاسی و ارزیابی و نقد دیدگاه‌های سکولار.

سرفصل‌های درس:

(۱) کلیات

- چیستی، ضرورت، پیشینه، روش‌شناسی اندیشه سیاسی (فقه سیاسی و کلام سیاسی) و ...

(۲) اسلام و مفاهیم سیاسی

- چیستی سیاست و سیاست اسلامی
- اسلام، دموکراسی و مشارکت سیاسی
- چیستی و ملاک مشروعیت و مقبولیت
- اسلام و حکومت
- نقش مردم در حکومت دینی
- اسلام و حزب
- آزادی
- انتخابات

(۳) نظریه حکومت اسلامی

- حکومت در عصر غیبت
- نظریه‌های ولایت فقیه (نظارت، وکالت، ولایت)
- مشروعیت و مقبولیت

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته‌های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش‌های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش‌های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. امام خمینی، سید روح‌الله، (۱۳۸۸)، البیع، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۹۳)، ولایت فقیه، قم: اسرا.
۳. مصباح یزدی، محمدتقی، (۱۳۸۶)، فلسفه سیاست، قم: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.

منابع فرعی

۱. جاسم حسین، (۱۳۸۵)، تاریخ سیاسی غیبت امام دوازدهم، تهران: امیرکبیر.
۲. جعفری، محمدتقی، (۱۳۹۵)، حکمت اصول سیاسی اسلام، تهران: موسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری.
۳. جوادی آملی، (۱۳۹۱)، نسبت دین و دنیا، قم: اسرا.
۴. حائری، سیدکاظم، (۱۴۲۴ق)، ولایة الامة فی عصر الغیبه، قم: مجمع اندیشه اسلامی.
۵. خسروپناه، عبدالحسین، (۱۳۸۸)، انتظارات بشر از دین، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۶. سبحانی، جعفر، (۱۳۸۸)، مبانی حکومت اسلامی، قم: موسسه امام صادق(ع).
۷. فریدونی، علی، (۱۳۹۵)، اندیشه سیاسی اخوان الصفا، قم: پژوهشگاه فرهنگ و علوم اسلامی.
۸. قدرردان قراملکی، محمدحسن، (۱۳۸۰)، سکولاریسم در اسلام و مسیحیت، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۲.
۹. منتظری، حسینعلی، (۱۳۷۰)، ولایت الفقیه، قم: نشر تفکر.
۱۰. مومن، محمد، (۱۳۹۵)، الولاية الالهية الاسلامیة، قم: مجمع جهانی اهل بیت (ع).
۱۱. نوروزی، محمدجواد، (۱۳۸۸)، درآمدی بر نظام سیاسی اسلام، قم: موسسه امام خمینی.

۲. عرفان اسلامی و نقد عرفان‌های نوظهور

Islamic Mysticism and Criticism of New Trends

نوع درس: جبرانی	تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس: آشنایی با مباحث عرفان نظری، منشأ پیدایش عرفان و سیر تکاملی آن؛ آشنایی با آرا و اندیشه‌های عرفان‌های نوظهور و نقد و بررسی آنها.

اهداف رفتاری: دانشجو بتواند ضمن شناخت مبانی و شاخصه‌های عرفان اسلامی بر نقد عرفان‌های نوظهور توانایی پیدا کند.

سرفصل‌های درس:

(۱) کلیات

چیستی عرفان؛ عرفان نظری، عملی، اجتماعی، ادبی، سلوکی؛ رابطه عرفان نظری و عرفان عملی؛ سیر تطور عرفان نظری و شخصیت‌های تأثیرگذار در شکل‌گیری عرفان نظری

(۲) دین و عرفان

نسبت دین و علم عرفان، عرفان دینی با تأکید بر عرفان شیعی، سلوک در عرفان شیعی و انواع آن.

(۳) مبانی و شاخصه‌های عرفان حقیقی

(۴) عرفان‌های نوظهور و دلیل پیدایی آنها

(۵) مبانی و شاخصه‌های مشترک عرفان‌های نوظهور

(۶) نقد مبانی و شاخصه‌های مشترک عرفان‌های نوظهور

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع

- گزارش دانشجو از یافته‌های مطالعات خود

- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم‌افزارها

- بانکهای اطلاعاتی

روش سنجش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- ارزیابی ارائه سمینار در کلاس

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. امام خمینی، سید روح‌الله، (۱۳۹۵)، مصباح الهدایه الی الخلافه و الولایه، تهران: وُسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. شریفی، احمدحسین، (۱۳۸۷)، درآمدی بر عرفان حقیقی و عرفان‌های کاذب، قم: صه‌بای یقین.
۳. شریفی دوست، حمزه، (۱۳۹۲)، کاوشی در معنویت‌های نوظهور، قم: دفتر نشر معارف.
۴. غنی، قاسم، (۱۳۸۹)، تاریخ تصوف در اسلام، تهران: زوار.

منابع فرعی

۱. ابن ترکه، صائن الدین، (۱۳۷۸)، شرح فصوص الحکم، قم: بیدار.
۲. ابن عربی، محیی‌الدین، (بی‌تا)، فتوحات، بی‌جا.
۳. امام خمینی، سید روح‌الله، (۱۳۸۸)، شرح حدیث جنود عقل و جهل، تهران: وُسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۴. امام خمینی، سید روح‌الله، (۱۳۹۲)، سر الصلوه، تهران: وُسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۵. امام خمینی، سید روح‌الله، (۱۳۹۴)، آداب الصلوه، تهران: وُسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۶. امام خمینی، سید روح‌الله، (۱۳۹۴)، شرح چهل حدیث، تهران: وُسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۷. حسن‌زاده‌آملی، حسن، (۱۳۹۸)، انسان در عرف عرفان، تهران: سروش.
۸. حیدر آملی، سید (۱۳۸۲)، اسرار الشریعه و انوار الحقیقه و اطوار الطریقه، قم: نور علی نور.
۹. زرین‌کوب، عبدالحسین، (۱۳۹۶)، جستجو در تصوف، تهران: شرکت چاپ و نشر بین‌الملل.
۱۰. زمانی، شهریار، (۱۳۸۴)، ماجرای معنویت در دوران جدید، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
۱۱. فعالی، محمدتقی، (۱۳۹۰)، آفتاب و سایه‌ها، تهران: مؤسسه آل یاسین.
۱۲. قونوی، صدرالدین، (۱۳۹۷)، مفتاح الغیب، تهران: مولی.
۱۳. کاشانی، عزالدین، (بی‌تا)، مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه، تهران: نشر هما.
۱۴. مصباح یزدی، محمدتقی، (۱۳۹۸)، در جستجوی عرفان اسلامی، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
۱۵. نیکلسون، رینولد الین، (۱۳۸۲)، اللمع فی التصوف، ترجمه مهدی مجتبی، تهران: اساطیر.
۱۶. هجویری، علی بن عثمان، (بی‌تا)، کشف المحجوب، تهران: سروش.

۳. معرفت‌شناسی تطبیقی و دینی

Comparative and Religious Epistemology

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: جبرانی
پیش‌نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: تطبیق دیدگاه معرفت‌شناسی اسلامی و غربی در دو مساله ارزش و معیار معرفت و بررسی دیدگاه‌ها در معرفت‌شناسی دینی.

اهداف رفتاری: توانایی دانشجو در تبیین و ارزیابی تطبیقی دیدگاه‌های غربی و اسلامی در مباحث معرفت‌شناسی و معرفت دینی.

سرفصل‌های درس:

(۱) معرفت‌شناسی تطبیقی

- تحلیل معرفت در حکمت اسلامی و فلسفه غرب

- تعریف معرفت به «مطلق آگاهی»

- تعریف معرفت به «باور صادق موجه»

- ارزش معرفت در حکمت اسلامی و فلسفه غرب

- تئوری مطابقت

- تئوری انسجام‌گرایی

- تئوری نسبی‌گرایی

- تئوری پراگماتیسم

- معیار معرفت در حکمت اسلامی و فلسفه غرب

- تئوری مبناگرایی

- تئوری نسبی‌گرایی

- تئوری پراگماتیسم

(۲) معرفت‌شناسی دینی

- چیستی، ابزار و منابع معرفت دینی

- ارزش و معیار معرفت دینی

- عقلانیت معرفت دینی

در جهان اسلام

- نص‌گرایی (اخباری‌گری، ظاهرگرایی)

- کلام نقلی (شیخ مفید و سید مرتضی و ...)

- عقل‌گرایی حداکثری و عقل‌گرایی انتقادی (ابن رشدی‌ها، معتزله)
- عقل‌گرایی اعتدالی (جریان کلامی بغداد، جریان کلام فلسفی، مکتب مشاء، مکتب اشراق، حکمت صدرایی و نوصدرایی)
- در جهان غرب
  - الاهیات طبیعی
  - تفسیر مصلحتی دین
  - تجربه دینی
  - ایمان‌گرایی
  - معرفت‌شناسی اصلاح شده

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته‌های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم‌افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش‌های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش‌های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. حسین‌زاده، محمد، (۱۳۸۸)، درآمدی به معرفت‌شناسی دینی و مبانی معرفت دینی، قم: موسسه امام خمینی.
۲. خسروپناه، عبدالحسین، (۱۳۹۸)، فلسفه شناخت، قم: دفتر نشر معارف.
۳. علی تبار، رمضان، (۱۳۸۸)، معرفت دینی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

4. Faith and Rason, Richard Swinburn.

منابع فرعی

۱. ابن سینا، (۱۳۷۳)، برهان شفا، ترجمه و تحقیق مهدی قوام صفری، تهران: فکر روز.

۲. پترسون، مایکل، (۱۳۹۱)، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه ابراهیم سلطانی و احمد نراقی، تهران: طرح نو.
۳. پلانتینگا، الوین، (۱۳۸۱)، عقل و ایمان، ترجمه بهناز صفری، دانشگاه قم.
۴. تاریخ فلسفه، ج ۴ «دکارت»، ج ۵ «جان لاک»، ج ۶ «کانت»، فردریک کاپلستون.
۵. جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۸۷)، منزلت عقل در هندسه معرفت دینی.
۶. حسن‌زاده آملی، حسن، (۱۳۹۵)، رساله اتحاد عاقل به معقول، قم: بوستان کتاب.
۷. حسین‌زاده، محمد، (۱۳۸۸)، درآمدی به معرفت‌شناسی دینی و مبانی معرفت دینی، قم: موسسه امام خمینی.
۸. حسین‌زاده، محمد، (۱۳۹۴)، نگاهی معرفت‌شناختی به فطرت، وحی و الهام، قم: موسسه امام خمینی.
۹. حسین‌زاده، محمد، (۱۳۹۶)، معرفت‌چیستی امکان و عقلانیت، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
۱۰. حسین‌زاده، محمد، (۱۳۹۶)، معرفت دینی، عقلانیت و منابع، قم: موسسه امام خمینی.
۱۱. حکیمی، محمدرضا، (۱۳۸۷)، مکتب تفکیک، قم: دلیل ما.
۱۲. شیخ اشراق، (۱۳۸۰)، حکمه‌الاشراق، قم: ژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۱۳. صدرالمتالهین، (۱۳۷۰)، شرح اصول کافی، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
۱۴. صدرالمتالهین، (۱۳۸۸)، الشواهد الربوبیه، مشهد سوم، تهران: مطبوعات دینی.
۱۵. صدرالمتالهین، (۱۳۹۲)، اسفار، جلد سوم، تهران: مولی.
۱۶. طباطبایی، محمدحسین، (۱۳۸۷)، رساله برهان، ترجمه و تحقیق مهدی قوام صفری.
۱۷. علی تبار، رمضان، (۱۳۸۸)، معرفت دینی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۱۸. فعالی، محمدتقی، (۱۳۸۶)، درآمدی به معرفت‌شناسی دینی و معاصر، قم: نشر معارف.

19. Knowledge, Kaith Lehrer.

20. The Teory of Knowladge, Kaith Lehrer.

21. Epistemic Justification, Richard Swinburn.

۴. جریان شناسی دین پژوهی معاصر

Typology of Contemporary Religious Studies

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: جبرانی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: تبیین و بررسی شخصیت‌ها، مبانی و اهداف جریان‌ها و مکاتب دین پژوهی دوره معاصر. اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر توصیف جریان‌های دین پژوهی معاصر و تفاوت آنها با همدیگر و ارزیابی امتیازات و چالش‌های هر کدام.

سرفصل‌های درس:

(۱) کلیات

- چیستی، ضرورت، پیشینه و ...

(۲) ملاک تقسیم جریان‌های دین پژوهی

- سیر تاریخی

- نوع مواجهه با مدرنیته (انکار، انفعال، گزینش)

- داشتن یا نداشتن دغدغه دین

- و ...

(۳) جریان‌های دین پژوهی معاصر و آسیب‌شناسی آنها

- جریان عقلانیت اسلامی

- جریان سنت‌گرایی

- جریان مکتب تفکیک

- جریان انجمن حجیه

- جریان تجددستیز (سنتی‌ها، هایدگری‌ها، فرهنگستان)

- جریان روشنفکری دینی (بازرگان، شریعتی، کدیور، سیداحمدخان و...)

- اعتزال نو (سروش، شبستری، عبدالجباری، امین خولی و...)

- سلفی‌گری و نوسلفیه (شبه‌قاره، عربستان، مصر)

- جریان تصوف (ایران، مصر، ترکیه، شبه قاره، شمال آفریقا)

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. خسروپناه، عبدالحسین، (۱۳۹۱)، آسیب شناسی دین پژوهی معاصر، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۲. صاحبی، محمدجواد، (۱۳۹۶)، جنبشهای فکری و دینی در جهان اسلامی معاصر، قم: نشر ادیان.
۳. همتی، همایون، (۱۳۸۰)، نگاهی به دین پژوهی در جهان معاصر، اصفهان: نقش جهان.

منابع فرعی

۱. جبرئیلی، محمدصفر، (۱۳۹۱)، سیری در تفکر کلامی معاصر، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۲. جبرئیلی، محمدصفر، (۱۳۹۳)، جریان های کلامی معاصر، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی،
۳. جعفریان، رسول، (۱۳۸۰)، جریان ها و جنبش های مذهبی- سیاسی ایران سالهای ۱۳۲۰-۱۳۵۷، تهران: دانش و اندیشه معاصر.
۴. رشاد، علی اکبر، (۱۳۸۴)، دین پژوهی معاصر، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی،
۵. عظیمی شوشتری، عباسعلی و میرچراغانی، حسین، (۱۳۹۵)، عقلانیت اسلامی در ایران معاصر، قم: زمزم هدایت.
۶. نصر، سید حسین، (۱۳۹۴)، معرفت و معنویت، تهران: سپهروردی.

۵. فلسفه علم و علم دینی

Philosophy of Science and Religious Science

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، جبرانی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: ارزیابی دیدگاه‌های مهم در فلسفه علم، تبیین مناسبات علم و دین، تبیین چیستی و امکان علم دینی. اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر ارزیابی دیدگاه‌های مختلف طبیعت‌گرا و عقل‌گرا در عرصه علم و توانایی بر تبیین چیستی، روشها و معیارهای تولید علم دینی.

سرفصل‌های درس:

- (۱) مفهوم‌شناسی فلسفه، علم و دین
- (۲) نگاهی تاریخی به روابط فلسفه، علم و دین در غرب و جهان اسلام
- (۳) فلسفه علم

- مسئله روش در علم (تجربه، مشاهده، آزمایش، قانون علمی، استقرا)
- مکاتب مهم در فلسفه علم (پوزیتیویسم، ابطال‌پذیری، نسبی‌گرایی و ...)
- مسئله تاثیر ارزش بر دانش

(۴) علم و دین

- مدل‌های مختلف برای تبیین چگونگی ارتباط علم و دین
- راه‌حل‌های ارائه شده برای تعارض علم و دین

(۵) علم دینی

- پیشینه علم دینی در مغرب زمین و جهان اسلام
- معناداری علم دینی
- جریان‌شناسی علم دینی (امکان و امتناع)
- رویکردهای تولید علم دینی (جریان‌های تهذیبی؛ تأسیسی، اجتهادی و ...)
- راهکارهای تحقق علم دینی

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته‌های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. ایمان، محمدتقی و کلاتی ساداتی، احمد، (۱۳۹۲)، روش شناسی علوم انسانی نزد اندیشمندان مسلمان، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۲. خسروپناه، عبدالحسین و همکاران، (۱۳۹۲)، در جستجوی علوم انسانی اسلامی، قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف.
۳. گیلیس، دانالد، (۱۳۸۱)، فلسفه علم در قرن بیستم، ترجمه حسن میانداری، تهران: سمت، قم: طه.
۴. لازمی، جان، (۱۳۷۷)، درآمدی تاریخی به فلسفه علم، ترجمه علی پایا، تهران: سمت، چاپ اول.

منابع فرعی

۱. باقری، خسرو، (۱۳۸۲)، هویت علم دینی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات.
۲. بستان، حسین، (۱۳۸۴)، گامی به سوی علم دینی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۳. حبیبی، رضا و شجاعی شکوری، محمد، (۱۳۹۱)، فلسفه علوم تجربی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
۴. حسنی، سیدحمیدرضا، علی پور، مهدی و موحدابطحی، سیدمحمدتقی، (۱۳۹۲)، علم دینی، دیدگاهها و ملاحظات، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۵. سوزنجی، حسین، (۱۳۸۹)، معنا، امکان و راهکارهای تحقق علم دینی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
۶. صادقی، رضا، (۱۳۹۴)، آشنایی با فلسفه علم معاصر، تهران، سمت، چاپ اول.
۷. گلشنی، مهدی، (۱۳۸۵)، از علم سکولار تا علم دینی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۸. همتی، همایون، (۱۳۸۴)، فیزیک، فلسفه و الهیات، تهران: سازمان انتشارات فرهنگ و اندیشه اسلامی.

۶. منظومه فکری امام راحل و مقام معظم رهبری «بارویگرد به مباحث اعتقادی»

Imam Khomeini and Supreme Leader Systems of Thought (Focused on Doctrinal Discussions)

نوع درس: جبرانی	تعداد واحد، ۲ واحد
نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس: ارائه آگاهی لازم از نظام فکری - معرفتی امام راحل «ره» و رهبر معظم انقلاب در قلمرو اصول اعتقادی اسلام

اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر تشریح مبانی و منطق نظام فکری امام راحل و رهبر معظم انقلاب و نسبت آن با مبانی و معیارهای اسلام (قرآن، سنت، حکمت و اندیشه اسلامی)

سرفصل‌های درس:

(۱) کلیات

- ضرورت، اهداف، پیشینه، شخصیت‌شناسی (امام «ره» و رهبر معظم)

(۲) نظام فکری - معرفتی امام راحل «ره»

- جهان‌شناسی اسلامی
- انسان‌شناسی اسلامی
- منطق فهم اسلام
- خداشناسی توحیدی
- ولایت‌شناسی
- اسلام‌شناسی
- جامعه اسلامی

(۳) نظام فکری - معرفتی مقام معظم رهبری

- جهان‌شناسی اسلامی
- انسان‌شناسی اسلامی
- منطق فهم اسلام
- خداشناسی توحیدی
- ولایت‌شناسی
- اسلام‌شناسی
- جامعه اسلامی

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. امام خمینی، سید روح الله، (۱۳۸۲)، صحیفه امام، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. امام خمینی، سید روح الله، (۱۳۹۴)، حدیث ولایت، مجموعه سخنرانی ها و پیام های رهبر معظم انقلاب اسلامی.
۳. خسروپناه، عبدالحسین، (۱۳۹۵)، منظومه فکری امام خمینی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۴. خسروپناه، عبدالحسین، (۱۳۹۶)، منظومه فکری رهبر معظم انقلاب، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

منابع فرعی

۱. اردبیلی، سید عبدالغنی، (۱۳۸۵)، تقریرات فلسفی امام خمینی، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. امام خمینی، سید روح الله، (۱۳۸۵)، شرح چهل حدیث، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۳. امام خمینی، سید روح الله، (۱۳۸۵)، شرح حدیث جنود عقل و جهل، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۴. امام خمینی، سید روح الله، (۱۳۸۵)، مصباح الهدایه، امام خمینی، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۵. امام خمینی، سید روح الله، (۱۳۸۷)، وصیت نامه سیاسی الهی امام راحل، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۶. امام خمینی، سید روح الله، (بی تا)، مجموعه دفترهای تبیان (توحید، نبوت، معاد، انسان شناسی و...)، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.

۷. روش تحقیق با تأکید بر مطالعات اعتقادی و دین پژوهی

Research Method Focusing on Doctrinal and Religious Studies

نوع درس: جبرانی	تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس: ارائه آگاهی و القاء مهارت لازم برای پژوهش با توجه به مباحث اعتقادی و دین پژوهی.
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر به انجام رساندن یک اثر پژوهشی تخصصی قابل قبول در قلمرو رشته میانی نظری اسلام با اضراف استاد (اعم از مقاله، پایان نامه، کتاب)

سرفصل‌های درس:

(۱) تعریف پژوهش

(۲) مسأله پژوهش

(۳) اهداف تحقیق (بنیادی - کاربردی - توسعه‌ای)

- اهداف تحقیق در پژوهش‌های اعتقادی

(۴) روش تحقیق (کمی - کیفی - ترکیبی)

- روش‌های تحقیق در مسائل اعتقادی (درون دینی، عقلی و استدلالی، تطبیقی، تجربی، شبه تجربی و ...)

(۵) مراحل تحقیق (طراحی، اجرا و نگارش)

۴-۱. طرح تحقیق (تعیین مسأله، اهداف، اهمیت، ضرورت، سؤال‌ها، فرضیه‌ها، پیشینه و روش)

- مهارت‌های مسأله‌یابی در امور اعتقادی.

- ویژگی‌های هدف مطلوب در امور اعتقادی (جزیی و مشخص، مبتلابه، مفید، دارای اولویت، قابل

دسترس توسط یکی از روش‌های تحقیق و ...)

۴-۲. اجرای تحقیق (گردآوری و پردازش اطلاعات و تولید علم)

- روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در مباحث اعتقادی (کتابخانه، نرم‌افزار، اینترنت)

- آشنایی با مهم‌ترین منابع متنی در حوزه فلسفه و کلام.

- آشنایی با مهم‌ترین نرم‌افزارها در حوزه فلسفه و کلام.

- آشنایی با مهم‌ترین سایت‌ها و نشریات در حوزه فلسفه و کلام.

- آشنایی اجمالی با روش میدانی و کاربرد آن در تحقیقات اعتقادی.

۴-۳. نگارش تحقیق (اشاره به اصول کلی نگارش و ویرایش).

(۶) شاخص‌های پژوهشگر موفق (داشتن معلومات گسترده در موضوع تحقیق، خلاقیت و نوآوری، آشنایی به مسایل

روز، داشتن انگیزه و شور تحقیق، تلاش و جدیت، تمرکز بر موضوع تحقیق و ...)

(۷) آسیب‌شناسی تحقیق (با تأکید بر پژوهش‌های اعتقادی).

(۸) اخلاق تحقیق.

روش آموزش:

روش ترکیبی نظری و عملی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)
- انجام تکالیف تعیین شده از سوی استاد توسط دانشجو
- انجام فعالیت پژوهشی منطبق بر دروس ارائه شده توسط استاد
- تدوین و ارائه یک اثر پژوهشی به استاد

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. ایمان، محمدتقی، (۱۳۹۶)، فلسفه روش تحقیق در علوم انسانی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۲. حافظنیا، محمدرضا، (۱۳۹۸)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران: سمت.
۳. فرامرز قراملکی، احد، (۱۳۹۱)، روش شناسی مطالعات دینی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی.

منابع فرعی

۱. تریسی، ساراجی، (۱۳۹۴)، روش های تحقیق کیفی، ترجمه دکتر حسین خنیفر و طاهره منیری شریف.
۲. خلیلی شورینی، سیاوش، (۱۳۹۳)، روش های تحقیق در علوم انسانی، تهران: یادواره.
۳. خورشیدی، عباس، (۱۳۹۶)، روش های پژوهش در علوم انسانی (با رویکرد عملی)، تهران: یسطرون.
۴. دلاور، علی، (۱۳۹۸)، مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران: رشد.
۵. ساروخانی، باقر، (۱۳۹۳)، روش های تحقیق در علوم اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۶. ساعی، علی، (۱۳۹۸)، روش تحقیق در علوم اجتماعی (بازهیافت عقلانیت انتقادی)، تهران: سمت.
۷. فرامرز قراملکی، احد، (۱۳۸۶)، اصول و فنون پژوهش در گستره دین پژوهی، قم: حوزه علمیه قم.

ب) سرفصل‌های دروس اصلی (تخصصی)

۱. الهیات حکمت متعالیه ۱
۲. الهیات حکمت متعالیه ۲
۳. معارف اعتقادی قرآن و اهل بیت ۱
۴. معارف اعتقادی قرآن و اهل بیت ۲
۵. شیعه‌شناسی با تاکید بر شبّهات
۶. انسان‌شناسی تطبیقی
۷. مکاتب فلسفی و اجتماعی مدرن
۸. کلام جدید
۹. حقوق سیاسی اجتماعی در اسلام
۱۰. صلاحیت مدرسی و روش تدریس مبانی نظری اسلام
۱۱. مخاطب‌شناسی تدریس (با رویکرد رشته مبانی نظری اسلام)

۱. الهیات حکمت متعالیه «۱»

Theology in Transcendent Theosophy (1)

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اصلی
پیش نیاز: ندارد	نوع واحد: نظری

هدف درس: تبیین و تحلیل مباحث خداشناسی و پیامبرشناسی در حکمت متعالیه.
اهداف رفتاری: توان دانشجوی بر شرح مبانی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در محور خداشناسی و پیامبرشناسی و ارزیابی آن با قرآن و سنت.

سرفصل‌های درس:

۱) خداشناسی

شناخت خدا (حقیقت، امکان، ضرورت و راه‌ها)
توحید نظری (توحید ذاتی، صفاتی و افعالی)
اسما و صفات ذاتی و فعلی خدا (علم، سمع و بصر، قدرت، اراده، حیات، قیومیت، تکلم، عدل، حکمت، تکلیف و ...)
ایمان و کفر

۲) پیامبر شناسی

حقیقت ولایت و خلافت الهی
حقیقت نبوت، رسالت و وحی
ضرورت نبوت، رسالت و وحی
صفات نبی و رسول (عصمت، علم و ...)
معجزه
نبوت و رسالت پیامبر اسلام (ص)

روش آموزشی:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. سبزواری، هادی، (۱۳۸۳)، أسرار الحكم، تحقیق: کریم فیضی، قم: مطبوعات دینی.
۲. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۶)، شرح أصول الکافی، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
۳. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۹۸۱ م)، الحکمة المتعالیة فی الأسفار العقلیة الأربعة، بیروت: دار إحياء التراث.

منابع فرعی

۱. سبزواری، هادی، (۱۳۶۹)، شرح المنظومة، تحقیق: مسعود طالبی، تهران: نشر ناب.
۲. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۰۲ ق)، مجموعة الرسائل التسعة، قم: مکتبه مصطفوی.
۳. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۵۴)، المبدأ و المعاد، تهران: انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۴. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۰)، أسرار الآيات، تصحیح: محمد خواجهی، تهران: انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۵. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۱)، تفسیر القرآن الکریم، تصحیح: محمد خواجهی، قم: بیدار.
۶. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۳)، مفاتیح الغیب، تحقیق: محمد خواجهی، تهران: مؤسسه تحقیقات فرهنگی.
۷. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۸۷)، المظاهر الإلهیة فی أسرار العلوم الکمالیة، تصحیح: سید محمد خامنه ای، تهران: بنیاد حکمت صدرا.
۸. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۰)، الشواهد الربوبیة فی المناهج السلوکیة، تحقیق: سید جلال الدین آشتیانی، مشهد: مرکز الجامعی للنشر.
۹. طباطبایی، محمد حسین، (۱۳۶۲)، نهاية الحکمة، قم: مؤسسه نشر اسلامی.
۱۰. فیض کاشانی، محسن، (۱۳۶۰ ق)، کلمات مکنونة من علوم أهل الحکمة و المعرفة، تصحیح: عزیز الله عطاردی، تهران: انتشارات فراهانی.
۱۱. فیض کاشانی، محسن، (۱۴۱۸ ق)، علم الیقین فی أصول الدین، تصحیح: محسن بیدارفر، قم: بیدارفر.
۱۲. فیض کاشانی، محسن، (۱۴۲۵ ق)، أنوار الحکمة، تعلیق: محسن بیدار فر، قم: بیدار.

۲. الهیات حکمت متعالیه «۲»

Theology in Transcendent Theosophy (2)

تعداد واحد: ۲ واحد	نوع درس: اصلی
پیش نیاز: الهیات حکمت متعالیه «۱»	نوع واحد: نظری

هدف درس: تبیین و تحلیل مباحث امام شناسی و معاد شناسی در حکمت متعالیه.
اهداف رفتاری: توان دانشجوی بر شرح مبانی و اثبات دیدگاه حکمت متعالیه در محور امام شناسی و معادشناسی و ارزیابی آن با قرآن و سنت.

سرفصل‌های درس:

۱) امام شناسی

حقیقت امامت

ضرورت امامت

صفات امام (عصمت، علم، افضلیت و ...)

نص و معجزه

امامت ائمه اثنی عشر (ع) و مهدویت

۲) معاد شناسی

حقیقت انسان و مرگ

مراتب حیات انسان

سعادت و شقاوت

تناسخ و رجعت

حقیقت، امکان و ضرورت معاد

ثواب و عقاب و مسائل مرتبط (تجسم اعمال، حبط عمل، خلود و ...)

مواقف قیامت (حساب، میزان، صراط و ...)

روش آموزش:

تبیین و تحلیل استاد

مشارکت دانشجوی در بحث به صورت گزارش مطالعات خود و پرسش و پاسخ

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها

- بانکهای اطلاعاتی

- اینترنت

روش سنجش:

- آزمون کتبی

- ارزیابی مشارکت دانشجو در مباحث

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. سبزواری، هادی، (۱۳۸۳)، أسرار الحكم، تحقیق: کریم فیضی، قم: مطبوعات دینی.
۲. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۶)، شرح أصول الكافی، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
۳. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۹۸۱ م)، الحكمة المتعالیة فی الأسفار العقلیة الأربعة، بیروت: دار إحياء التراث.

منابع فرعی

۱. سبزواری، هادی، (۱۳۶۹)، شرح المنظومة، تحقیق: مسعود طالبی، تهران: نشر ناب.
۲. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۰۲ ق)، مجموعة الرسائل التسعة، قم: مکتبه مصطفوی.
۳. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۵۴)، المبدأ و المعاد، تهران: انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۴. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۰)، أسرار الآيات، تصحیح: محمد خواجهوی، تهران: انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۵. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۱)، تفسیر القرآن الکریم، تصحیح: محمد خواجهوی، قم: بیدار.
۶. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۳)، مفاتیح الغیب، تحقیق: محمد خواجهوی، تهران: مؤسسه تحقیقات فرهنگی.
۷. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۸۷)، المظاهر الإلهیة فی أسرار العلوم الکمالیة، تصحیح: سید محمد خامنه‌ای، تهران: بنیاد حکمت صدرا.
۸. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۰)، الشواهد الربوبیة فی المناهج السلوکیة، تحقیق: سید جلال الدین آشتیانی، مشهد: مرکز الجامعی للنشر.
۹. طباطبایی، محمد حسین، (۱۳۶۲)، نهاية الحکمة، قم: مؤسسه نشر اسلامی.
۱۰. فیض کاشانی، محسن، (۱۳۶۰ ق)، کلمات مکنونه من علوم أهل الحکمة و المعرفة، تصحیح: عزیز الله عطاردی، تهران: انتشارات فراهانی.
۱۱. فیض کاشانی، محسن، (۱۴۱۸ ق)، علم الیقین فی أصول الدین، تصحیح: محسن بیدارفر، قم: بیدارفر.
۱۲. فیض کاشانی، محسن، (۱۴۲۵ ق)، أنوار الحکمة، تعلیق: محسن بیدار فر، قم: بیدار.

۳. معارف اعتقادی قرآن و اهل بیت «ا»

Doctrinal Teachings of the Quran and Ahl_al-Bayt (1)

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اصلی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: تبیین و تحلیل مباحث خداشناسی و پیامبر شناسی در قرآن کریم و روایات معصومین^(ع).
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر شرح و تفسیر دیدگاه قرآن و روایات معصومین^(ع) در محور خداشناسی و پیامبرشناسی.

سرفصل‌های درس:

۱) خداشناسی در قرآن و روایات معصومین^(ع)

- حقیقت، امکان، ضرورت و راه‌های شناخت خدا در قرآن و روایات معصومین^(ع)
- توحید ذاتی، صفاتی و افعالی خدا در قرآن و روایات معصومین^(ع)
- اسما و صفات ذاتی و فعلی خدا در قرآن و روایات معصومین^(ع) (علم، قدرت، حیات، قیومیت، عدل، حکمت، تکلیف، لطف، بدها و ...)
- ایمان و کفر در قرآن و روایات معصومین^(ع)

۲) پیامبر شناسی در قرآن و روایات معصومین^(ع)

- حقیقت نبوت، رسالت، ولایت و وحی در قرآن و روایات معصومین^(ع)
- عصمت پیامبران در قرآن و روایات معصومین^(ع)
- معجزه پیامبران در قرآن و روایات معصومین^(ع)
- نبوت و رسالت پیامبر اسلام ص در قرآن و روایات معصومین^(ع)

روش آموزش:

تبیین و تحلیل استاد

مشارکت دانشجو در بحث به صورت گزارش مطالعات خود و پرسش و پاسخ

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم‌افزارها

- بانکهای اطلاعاتی

- اینترنت

روش سنجش:

- آزمون کتبی

- ارزیابی مشارکت دانشجو در مباحث

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. قرآن کریم.
۲. نهج البلاغه.
۳. بحرانی، ابن میثم، (۱۳۷۵)، شرح نهج البلاغه، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی.
۴. جوادی آملی، عبد الله، (۱۳۸۸)، تفسیر تسنیم، قم: نشر اسرا.
۵. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۶)، شرح اصول الکافی، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
۶. طباطبایی، محمد حسین، (۱۴۱۷ ق)، المیزان فی تفسیر القرآن، قم: دفتر نشر اسلامی.

منابع فرعی

۱. ابن ابی الحدید، عبد الحمید بن هبة الله، (۱۴۰۴ ق)، شرح نهج البلاغه، قم: کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی.
۲. آملی، سید حیدر، (۱۴۲۲ ق)، تفسیر المحيط الأعظم و البحر الخضم، قم: نور علی نور.
۳. سبحانی، جعفر، (۱۴۲۱ ق)، مفاهیم القرآن، قم: مؤسسه امام صادق (ع).
۴. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۰)، أسرار الآیات، تصحیح: محمد خواجه‌جوی، تهران: انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۵. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۱)، تفسیر القرآن الکریم، تصحیح: محمد خواجه‌جوی، قم: بیدار.
۶. طبرسی، فضل به حسن، (۱۳۷۲)، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران: ناصر خسرو.
۷. عبده، محمد و رضا، محمد رشید، (۱۴۱۴ ق)، تفسیر المنار، بیروت: دار المعرفة.
۸. فخر رازی، محمد بن عمر، (۱۴۲۰ ق)، تفسیر مفاتیح الغیب، بیروت: دار إحياء التراث العربی.
۹. هاشمی خویی، حبیب الله، (۱۴۰۰ ق)، منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغه، تهران: المكتبة الإسلامية.

۴. معارف اعتقادی قرآن و اهل بیت «۲»

Doctrinal Teachings of the Quran and Ahl_al-Bayt (2)

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اصلی
پیش نیاز: معارف اعتقادی قرآن و اهل بیت «۱»	نوع واحد، نظری

هدف درس: تبیین و تحلیل مباحث امام شناسی و معاد شناسی در قرآن کریم و روایات معصومین^(ع).
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر شرح و تفسیر دیدگاه قرآن و روایات معصومین^(ع) در محور امام شناسی و معادشناسی.

سرفصل‌های درس:

۱) امام شناسی در قرآن و روایات معصومین^(ع)

حقیقت امامت در قرآن و روایات معصومین^(ع)

ضرورت امامت در قرآن و روایات معصومین^(ع)

عصمت، علم و افضلیت امام در قرآن و روایات معصومین^(ع)

نص و معجزه امام در قرآن و روایات معصومین^(ع)

امامت ائمه اثنی عشر و مهدویت در قرآن و روایات معصومین^(ع)

۲) معادشناسی در قرآن و روایات معصومین^(ع)

حقیقت انسان و مرگ در قرآن و روایات معصومین^(ع)

حیات دنیوی، برزخی و اخروی در قرآن و روایات معصومین^(ع)

سعادت و شقاوت انسان در قرآن و روایات معصومین^(ع)

حقیقت، امکان و ضرورت معاد در قرآن و روایات معصومین^(ع)

ثواب و عقاب و مسائل مرتبط در قرآن و روایات معصومین^(ع) (مسئله مجازات و تجسم اعمال، حبس عمل،

خلود، توبه، عفو، شفاعت و ...)

مواقف قیامت در قرآن و روایات معصومین^(ع) (حساب، میزان، صراط و ...)

روش آموزش:

تبیین و تحلیل استاد

مشارکت دانشجو در بحث به صورت گزارش مطالعات خود و پرسش و پاسخ

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. قرآن کریم.
۲. نهج البلاغه.
۳. بحرانی، ابن میثم، (۱۳۷۵)، شرح نهج البلاغه، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی.
۴. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۶)، شرح اصول الکافی، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
۵. طباطبایی، محمد حسین، (۱۴۱۷ ق)، المیزان فی تفسیر القرآن، قم: دفتر نشر اسلامی.

منابع فرعی

۱. ابن ابی الحدید، عبد الحمید بن هبة الله، (۱۴۰۴ ق)، شرح نهج البلاغه، قم: کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی.
۲. آملی، سید حیدر، (۱۴۲۲ ق)، تفسیر المحيط الأعظم و البحر الخضم، قم: نور علی نور.
۳. جوادی آملی، عبد الله، (۱۳۸۸)، تفسیر تسنیم، قم: نشر اسرا.
۴. سبحانی، جعفر، (۱۴۲۱ ق)، مفاهیم القرآن، قم: مؤسسه امام صادق (ع).
۵. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۰)، أسرار الآیات، تصحیح: محمد خواجهوی، تهران: انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۶. صدر المتألهین، محمد بن ابراهیم، (۱۳۶۱)، تفسیر القرآن الکریم، تصحیح: محمد خواجهوی، قم: بیدار.
۷. طبرسی، فضل به حسن، (۱۳۷۲)، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران: ناصر خسرو.
۸. عبده، محمد و رضا، محمد رشید، (۱۴۱۴ ق)، تفسیر المنار، بیروت: دار المعرفة.
۹. فخر رازی، محمد بن عمر، (۱۴۲۰ ق)، تفسیر مفاتیح الغیب، بیروت: دار إحياء التراث العربی.
۱۰. هاشمی خویی، حبیب الله، (۱۴۰۰ ق)، منهج البراعة فی شرح نهج البلاغه، تهران: المکتبه الإسلامیه.

۵. شیعه شناسی با تاکید بر شبهات

Shi`itology Focusing on Skeptical Doubts

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اصلی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: تبیین ماهیت، ویژگی‌ها و مبانی اعتقادی مکتب شیعه.
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر تبیین ماهیت، ویژگی‌ها و نظام اعتقادی شیعه و پاسخ به شبهات مربوط به آن.

سرفصل‌های درس:

(۱) کلیات

چیستی شیعه

فرق مشهور شیعه (امامیه، زیدیه و اسماعیلیه)

منشأ و تاریخ پیدایش شیعه

منابع شیعه در معارف اعتقادی

(۲) مباحث اعتقادی اساسی

ایمان و کفر

توحید و شرک

حسن و قبح عقلی

عدل الهی

بدا

عصمت پیامبران

حقیقت امامت

صفات امام

امامت امیر المؤمنین علی (ع)

مهدویت

رجعت

حقیقت معاد

حبط عمل

شفاعت

روش آموزش:

- تبیین و تحلیل استاد
- مشارکت دانشجوی در بحث به صورت گزارش مطالعات خود و پرسش و پاسخ

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- آزمون کتبی
- ارزیابی مشارکت دانشجوی در مباحث

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. سبحانی، جعفر، (۱۴۱۲ ق)، الإلهیات علی هدی الکتاب و السنه و العقل، قم: مرکز العالمی للدراسات الإسلامیة.
۲. شیخ صدوق، محمد بن علی، (۱۴۱۴ ق)، الاعتقادات، قم: المؤتمر العالمی للشیخ المفید.
۳. شیخ مفید، محمد بن محمد، (۱۴۱۳ ق)، أوائل المقالات، قم: المؤتمر العالمی للشیخ المفید.
۴. نوبختی، حسن بن موسی، (۱۴۰۴ ق)، فرق الشیعة، بیروت: دار الأضواء.

منابع فرعی

۱. حلی، حسن بن یوسف، (۱۴۱۳ ق)، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، قم: مؤسسه نشر اسلامی.
۲. ربانی گلپایگانی، علی، (۱۳۸۵)، درآمدی به شیعه شناسی، قم: مرکز جهانی علوم اسلامی.
۳. سبحانی، جعفر، (۱)، بحوث فی الملل و النحل، قم: مؤسسه امام صادق علیه السلام.
۴. سیوری، مقداد بن عبدالله، (۱۴۰۵ ق)، إرشاد الطالبین إلی نهج المسترشدين، قم: انتشارات کتابخانه آیت الله مرعشی.
۵. طباطبایی، محمد حسین، (۱۳۷۸)، شیعه در اسلام، قم: دفتر نشر اسلامی.
۶. طباطبایی، محمد حسین، (۱۳۹۱)، شیعه، قم: بوستان کتاب.
۷. طباطبایی، محمد حسین، (۱۴۱۷ ق)، المیزان فی تفسیر القرآن، قم: دفتر نشر اسلامی.
۸. عسکری، مرتضی، (۱۴۱۷ ق)، عبدالله بن سبا و أساطیر أخرى، تهران: المجمع العلمی الإسلامی.
۹. کاشف الغطاء، محمد حسین، (۱۴۱۷ ق)، أصل الشیعة و أصولها، بیروت: مؤسسه الأعلمی.
۱۰. مغنیه، محمد جواد، (۱۳۸۹)، الشیعة و التشیع، قم: دار الکتاب الإسلامی.

۶. انسان شناسی تطبیقی

Comparative Humanology

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اصلی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: تبیین دیدگاههای اسلام و مکاتب دیگر نسبت به انسان و ابعاد وجودی او.
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر تبیین دیدگاه اسلام نسبت به ابعاد وجودی انسان و مقایسه آن با دیدگاههای مکاتب دیگر.

سرفصل‌های درس:

(۱) کلیات

۱-۱. تعریف انسان (تعریف انسان در فلسفه، عرفان، قرآن و ...)

۲-۱. ارتباط انسان‌شناسی با سایر علوم

- تأثیر انسان‌شناسی بر علوم دیگر

- علوم تأثیرگذار بر انسان‌شناسی

۳-۱. روش‌های انسان‌شناسی

- انسان‌شناسی تجربی

- انسان‌شناسی عقلی

- انسان‌شناسی شهودی

- انسان‌شناسی دینی

۴-۱. مهم‌ترین مکاتب تأثیرگذار بر انسان‌شناسی در غرب

- داروینیسم

- فرویدیسم

- آگزیستانسیالیسم

(۲) نفس‌شناسی

- تعریف نفس

- ویژگی‌های نفس (تجرد و بساطت)

- مراتب نفس انسانی (جمادیت/ نباتیت/ حیوانیت/ ناطقیت)

- اثبات وجود نفس (دلایل عقلی - شواهد تجربی - متون دینی)

- قوس نزول و قوس صعود نفس انسانی

۳) رابطه نفس و بدن

- نظریه‌های یگانه‌انگار (ذهن‌گرایی-بدن‌گرایی شامل کارکردگرایی، رفتارگرایی، این‌همانی، حذف‌گرایی)
- نظریه‌های دوگانه‌انگار (اصالت روح- تأثیر و تأثر متقابل- نظریه فعل موقعی- نظریه فعل توازی)
- نظریه‌های دوجنبه‌ای (نظریه جوهر واحد دوجنبه‌ای- نظریه پدیدار ثنوی- نظریه دوگانگی ویژگی‌ها)
- حل مشکل رابطه نفس و بدن در حکمت صدرایی

۴) سرشت انسان (امیال، آگاهی‌ها، اراده)

- امیال (امیال غریزی - امیال فطری)
- آگاهی‌ها (علوم حصولی و حضوری / عقلی، حسی، شهودی / بدیهی و اکتسابی / علوم فطری)
- اراده و جایگاه آن در وجود آدمی
- فطرت خداشناسی و خداگرایی
- نیک‌سرشتی یا بدسرشتی انسان

۵) کمال انسان و انسان کامل

- اهمیت توجه به سعادت و کمال
- نظریه‌ها درباره سعادت (مکتب لذت‌گرایی - انسان‌گرایی و نوع‌دوستی - مکتب قدرت - ...)
- معیارهای بررسی نظریه‌ها و مکاتب درباره سعادت (توجه به تمامی نیازها و ابعاد وجودی انسان)
- نظریه دانشمندان مسلمان درباره سعادت (اخلاق - عرفان - فلسفه)
- بحث قرآنی و روایی
- انسان کامل

۶) انسان و جامعه

- نظریه‌ها درباره جامعه‌گرایی انسان
  - انسان و روابط اجتماعی
  - انسان و زبان
  - انسان حیوان سیاسی
  - انسان موجودی قراردادگرا
- توجه: تمامی مباحث با رویکرد تطبیقی ارائه می‌شود.

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع
- گزارش دانشجو از یافته‌های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. تریگ، راجر، (۱۳۸۲)، دیدگاه هایی درباره سرشت آدمی، ترجمه جمعی از مترجمان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۲. جوادی آملی، (۱۳۷۹)، صورت و سیرت انسان در قرآن، قم: اسراء.
۳. عبودیت، عبدالرسول، (۱۳۸۸)، درآمدی بر نظام حکمت صدرایی، ج ۳، (انسان شناسی)، تهران: سمت و قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
۴. فیاضی، غلامرضا، (۱۳۹۵)، علم النفس فلسفی، تحقیق و تنظیم محمدتقی یوسفی، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

منابع فرعی

۱. بلاکهام، هج. (۱۳۹۶)، شش متفکر اگزیستانسیالیسم، ترجمه محسن حکیمی، تهران: نشر مرکز.
۲. جیلی، عبدالکریم بن ابراهیم، (بی تا)، الانسان الكامل، موسسه تاریخ العرب.
۳. حسن زاده آملی، حسن، (۱۳۹۷)، شرح العیون فی شرح العیون (شرح عیون مسائل النفس)، تهران: امیرکبیر.
۴. داوود قیصری، (۱۳۷۵)، شرح فصوص الحکم، به کوش سید جلال الدین آشتیانی، تهران: انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۵. دیرکس، هانس، (۱۳۹۲)، انسان شناسی فلسفی، ترجمه محمدرضا بهشتی، تهران: هرمس.
۶. سلیمانی اردستانی، عبدالرحیم، (۱۳۸۹)، سرشت انسان در اسلام و مسیحیت، قم: انتشارات دانشگاه ادیان.
۷. صدرالدین شیرازی، (بی تا)، الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعه العقلیة، بیروت: دار احیاء التراث العربی.
۸. عزیزالدین نسفی، (بی تا)، الانسان الكامل، تهران: انجمن ایران و فلسفه.
۹. فیلین، توماس، (۱۳۹۴)، اگزیستانسیالیسم، ترجمه حسین کیانی، تهران: نشر بصیرت.
۱۰. کاپلستون، فردریک، (۱۳۹۳)، تاریخ فلسفه، ۹ جلد، ترجمه گروهی از مترجمان، تهران: علمی و فرهنگی.
۱۱. مصباح یزدی، محمدتقی، (۱۳۹۰)، انسان شناسی در قرآن، تدوین محمود فتحلی، قم: موسسه امام خمینی.
۱۲. مورفی، نسی، (۱۳۹۱)، چستی سرشت انسان، ترجمه علی شهبازی، قم: دانشگاه ادیان.

۷. مکاتب فلسفی و اجتماعی مدرن

Modern Social and Philosophical Schools

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس: اصلی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: تبیین و بررسی آراء و اندیشه‌های متفکران فلسفی جدید و معاصر مغرب‌زمین با رویکرد انتقادی.
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر تشریح و ارزیابی دیدگاه‌های فیلسوفان غربی در محورهای معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی، خداشناسی، انسان‌شناسی و دین‌شناسی.

سرفصل‌های درس:

(۱) دوره جدید فلسفی غرب

- نحوه شکل‌گیری

- چرایی فاصله از اندیشه‌های دوره قرون وسطی

(۲) فلسفه تجربه‌گرایی

- نحوه شکل‌گیری

- مبانی و مولفه‌ها

- بزرگان فلسفی: بیکن، هابز، بارکلی، لاک، هیوم

(۳) فلسفه عقل‌گرایی

- نحوه شکل‌گیری

- مبانی و مولفه‌ها

- بزرگان فلسفی: دکارت، اسپینوزا، لایبنیتس، مالبرانش

(۴) فلسفه استعلایی

- خاستگاه فلسفه کانت

- ارکان فلسفه کانت

- نتایج فلسفی در نظام کانتی

(۵) ایدئالیسم آلمان (هگل)

(۶) فلسفه معاصر

- پوزیتیویسم منطقی

- فلسفه تحلیل زبانی

- پراگماتیسم

- فلسفه‌های اگزیستانسیالیسم

- پدیدارشناسی

- هرمنوتیک فلسفی

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع

- گزارش دانشجو از یافته‌های مطالعات خود

- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم‌افزارها

- بانکهای اطلاعاتی

- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش‌های علمی دانشجویان

- ارزیابی پژوهش‌های دانشجویان

- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. تایلور (ویراستار)، سی.سی.، (۱۳۹۰)، تاریخ فلسفه‌ی راتلج، ترجمه‌ی حسن مرتضوی، مجلدات چهارم به بعد، تهران: نشر چشمه.
۲. تایلور (ویراستار)، سی.سی.، (۱۳۹۲)، تاریخ فلسفه غرب، مترجم حسن فتحی، تهران: حکمت و موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.
۳. کاپلستون، فردریک، (۱۳۹۲)، تاریخ فلسفه، مجلدات چهارم به بعد، تهران: سروش و انتشارات علمی فرهنگی.

منابع فرعی

۱. اوکانر، دی.ای.، (۱۳۹۳)، تاریخ تحلیلی فلسفه غرب، مترجم خشایار دیهیمی، تهران: نقش جهان.

۲. بزرگمهر، (۱۳۸۱)، فلاسفه تجربی انگلستان، تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.
۳. بوخنسکی، ا.م.، (۱۳۸۳)، فلسفه معاصر اروپایی، ترجمه از آلمانی با ضمیمه شرفالدین خراسانی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
۴. ترنس استیس، التز، (۱۳۸۱)، فلسفه هگل، مترجم حمید عنایت، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
۵. خراسانی، شرفالدین، (۱۳۷۶)، از برونو تا کانت، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
۶. کورنر، اشتفان، (۱۳۶۷)، فلسفه کانت، ترجمه عزت‌الله فولادوند، تهران: خوارزمی.
۷. مجتهدی، کریم، (۱۳۷۱)، پدیدارشناسی روح برحسب نظر هگل، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
۸. مجتهدی، کریم، (۱۳۷۸)، فلسفه نقادی کانت، تهران: امیرکبیر.
۹. مک کواری، جان، (۱۳۷۷)، فلسفه وجودی، ترجمه محمدسعید حنایی کاشانی، تهران: شهر کتاب، هرمس (کارآگاه).
۱۰. هارتناک، یوستوس، (۱۳۸۷)، نظریه معرفت در فلسفه کانت، ترجمه غلامعلی حدادعادل، تهران: کتاب هرمس.
۱۱. هاسپرس، جان، (۱۳۷۹)، درآمدی بر تحلیل فلسفی، ترجمه موسی اکرمی، تهران: طرح نو.

۸. کلام جدید

Modern Theology

نوع درس، اصلی	تعداد واحد، ۲ واحد
نوع واحد، نظری	پیش نیاز، مکاتب فلسفی و اجتماعی مدرن

هدف درس: تبیین و بررسی مهمترین مسائل جدید کلامی.
اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر تبیین معنا و ابعاد عقلی و دین‌شناختی مسائل جدید کلامی و ارزیابی دیدگاه‌های مشهور در این باره.

سرفصل‌های درس:

(۱) چیستی ایمان

- مفهوم شناسی ایمان
- مولفه‌های اصلی ایمان
- سیر تحول مفهوم ایمان در سنت اسلامی و مقایسه آن با مفهوم مسیحی از ایمان

(۲) ماهیت عقل و اعتبار آن از دیدگاه متفکران اسلامی و غربی

- دیدگاه متفکران اسلامی درباره عقل و ایمان
- بررسی آراء متفکران غربی در خصوص عقل و ایمان
- ایمان‌گرایی افراطی و تعدیلی
- عقل‌گرایی حداکثری، انتقادی، اعتدالی
- تحلیل دلایل له و علیه ایمان‌گرایی

(۳) تجربه دینی

- مفهوم‌شناسی تجربه دینی
- زمینه‌های تاریخی و فلسفی رویکرد به تجربه دینی در غرب
- انواع تجربه دینی (تفسیری، شبه حسی، وحیانی، احیاگر، مینوی، عرفانی)
- هسته مشترک تجربه‌های دینی و بررسی دیدگاه‌ها
- تجربه دینی به مثابه گوهر دین

(۴) وحی

- چیستی وحی از نظر قرآن، فلسفه و کلام و عرفان
- یکسان‌انگاری وحی و تجربه دینی

- نقد مبانی روشنفکران مسلمان در تلقی از وحی

- تحلیل دیدگاه رویاننگاری وحی

۵) مسئله شر (چیستی شر؛ انواع شرور: طبیعی، اخلاقی، روان‌شناختی، مابعدالطبیعی؛ شر به عنوان برهان و دلیلی بر

نفی وجود خدا؛ شر به عنوان قرینه‌ای بر نفی وجود خدا؛ راه‌حل‌های ارائه شده برای مسئله شر)

۶) دین و اخلاق (تعرف دین و اخلاق؛ جایگاه و پیشینه بحث؛ نظریات رابطه دین و اخلاق: عینیت، اعم بودن

هریک از اخلاق و دین، جدایی کامل و بی‌طرفی، جدایی کامل و ضدیت جزئی، جدایی کامل و ضدیت کامل، جدایی

کامل و تعاضد؛ تعامل میان دین و اخلاق؛ وجوه نیاز اخلاق به دین، وجوه کمک دین به اخلاق)

۷) پلورالیسم دینی (تاریخچه؛ تبیین پلورالیسم دینی؛ رویکردهای مختلف درباره تنوع ادیان؛ مبانی کلامی پلورالیسم

دینی؛ رویکردهای پلورالیسم دینی)

۸) زبان دین (مفهوم‌شناسی؛ مشکل معناشناختی اوصاف الهی؛ امکان سخن گفتن از خدا؛ الهیات سلبی؛ نظریه

تمثیل؛ نظریه اشتراک معنوی وجود؛ نظریه زبان نمادین؛ نظریه کارکردگرایی؛ نظریه بی‌معنایی زبان دین)

روش آموزش:

- تبیین و تحلیل استاد

- مشارکت دانشجو در بحث به صورت گزارش مطالعات خود و پرسش و پاسخ

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم‌افزارها

- بانکهای اطلاعاتی

- اینترنت

روش سنجش:

- آزمون کتبی

- ارزیابی مشارکت دانشجو در مباحث

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. پترسون، مایکل و دیگران، (۱۳۸۷)، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه احمد نراقی، ابراهیم سلطانی، تهران: طرح نو.

۲. خسروپناه، عبدالحسین، (۱۳۸۹)، کلام جدید با رویکرد اسلامی، قم: دفتر نشر معارف.

۳. گیسلر، نورمن، (۱۳۹۱)، فلسفه دین، ترجمه حمیدرضا آیت‌اللهی، تهران: حکمت و پژوهشگاه علوم انسانی و

مطالعات فرهنگی.

۱. پلانتینجا، آلوین و ولترستورف، نیکولاس، (۱۳۸۱)، ایمان و عقلانیت: عقل و ایمان به خدا؛ مترجم بهناز صفری میان‌رشدی، قم: دانشگاه قم: انتشارات اشراق - انجمن معارف اسلامی ایران.
۲. تریگ، راجر، (۱۳۸۵)، عقلانیت و دین، ترجمه حسن قنبری، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
۳. خسروپناه، عبدالحسین، (۱۳۸۸)، مسائل جدید کلامی و فلسفه دین، قم: المصطفی.
۴. ربانی گلپایگانی، علی، (۱۳۹۱)، وحی‌شناسی: بررسی دیدگاه‌های قدیم و جدید درباره ماهیت و ویژگی وحی، قم: نشر رائد.
۵. سعیدی‌روشن، محمدباقر، (۱۳۸۸)، تحلیل وحی- از دیدگاه اسلام و مسیحیت، تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۶. شیروانی، علی، (۱۳۸۱)، مبانی نظری تجربه دینی، قم: بوستان کتاب.
۷. فعالی، محمدتقی، (۱۳۸۷)، تجربه دینی و مکاشفه عرفانی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۸. ویتگنشتاین و پلانتینگا، (۱۳۸۵)، ایمان‌گرایی: نظریات کرکگور، رضا اکبری، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
۹. یوسفیان، حسن و شریفی، احمدحسین، (۱۳۸۵)، عقل و وحی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

۹. حقوق سیاسی اجتماعی در اسلام

Socio-Political Rights in Islam

نوع درس: جبرانی	تعداد واحد، ۲ واحد
نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس: تبیین حقوق سیاسی اجتماعی در اسلام.

اهداف رفتاری: توانایی دانشجو بر تبیین و شرح دیدگاه اسلام در خصوص حقوق اجتماعی و سیاسی و مقایسه آن با نظام‌های حقوقی دیگر.

سرفصل‌های درس:

(۱) کلیات

- ضرورت، اهداف، پیشینه

(۲) مکاتب حقوقی

- مکتب حقوق طبیعی

- مکتب حقوق پوزیتیویستی

(۳) مکاتب حقوقی در دیدگاه اسلام

- مکتب حقوق طبیعی در دیدگاه اسلام

- مکتب حقوق پوزیتیویستی در دیدگاه اسلام

(۴) مکتب حقوقی اسلام

- چیستی و منشأ حق

- حقوق طبیعی انسان

- حق و آزادی در اسلام

- حقوق سیاسی در اسلام

- حق و تکلیف در اسلام

- حقوق زن و کودک در اسلام

- حقوق اقلیت‌ها در اسلام

روش آموزش:

روش ترکیبی شامل:

- تبیین استاد و ارجاع دانشجو به منابع

- گزارش دانشجو از یافته های مطالعات خود
- بحث مشترک و پرسش و پاسخ (میان دانشجویان و استاد)

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارها
- بانکهای اطلاعاتی
- اینترنت

روش سنجش:

- ارزیابی گزارش های علمی دانشجویان
- ارزیابی پژوهش های دانشجویان
- آزمون کتبی

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۸۳)، فلسفه حقوق بشر، قم: اسرا.
۲. رساله الحقوق امام سجاد علیه السلام.
۳. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۴. مصباح یزدی، محمدتقی، (۱۳۷۷)، حقوق و سیاست در قرآن، تدوین محمد شهبازی، قم: موسسه امام خمینی.

منابع فرعی

۱. جاوید، محمدجواد، (۱۳۹۱)، روش تحقیق در علم حقوق، تهران: مخاطب.
۲. جعفری تبار، حسن، (۱۳۸۳)، مبانی فلسفی تفسیر حقوقی، تهران: انتشار.
۳. داوید، رنه، (۱۳۶۴)، نظام های بزرگ حقوقی معاصر، ترجمه سید حسین صفایی و دیگران، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
۴. طالبی، محمدحسین، (۱۳۸۰)، «نظریه حقوق طبیعی در فلسفه»، ماهنامه معرفت، شماره ۴۶.
۵. عالی پناه، علیرضا، (بی تا)، پوزیتیویسم حقوقی و آثار و لوازم آن در دانش حقوق، کتاب درآمدی بر علوم انسانی اسلامی.
۶. عرفانی، محمود، (۱۳۸۵)، حقوق تطبیقی در نظام های حقوقی معاصر، تهران: جنگل.
۷. کاتوزیان، ناصر، (۱۳۷۴)، مقدمه علم حقوق و مطالعه نظام حقوقی ایران، تهران: انتشار.
۸. کاتوزیان، ناصر، (۱۳۸۸)، مقدمه علم حقوق، تهران: شرکت انتشار.
۹. کاتوزیان، ناصر، (۱۳۹۲)، فلسفه حقوق، تهران: بهنشر.
۱۰. کلی، جان، (۱۳۸۲)، تاریخ مختصر تئوری حقوقی در غرب، تهران: طرح نو.
۱۱. مدنی، سیدجلال الدین، (۱۳۷۳)، حقوق اساسی و نهادهای سیاسی جمهوری اسلامی ایران، تهران: همراه.
۱۲. موتسکیو، (۱۳۶۲)، روح القوانين، ترجمه علی اکبر مهتدی، تهران: امیرکبیر.

۱۰. صلاحیت مدرسی و روش تدریس مبانی نظری اسلام

Teaching Competency and method of Teaching Islamic Theological foundations

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس، اصلی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: تبیین صلاحیت‌های مدرسی در گروه‌های معارف دانشگاه‌ها و ارتقای کیفی نگرش و مهارت فراگیران در حوزه تدریس با تأکید بر درس مبانی نظری اسلام با تبیین نظری روش تدریس و نظارت عملی و اجرایی بر فرایند یادگیری مخاطبان.

اهداف رفتاری: انتظار می‌رود دانشجویان در پایان این درس بتوانند:

۱. الزامات ناشی از اهداف دروس معارف در دانشگاه‌ها را درک کند.
۲. شاخصه‌ها و ویژگی‌های مدرس مطلوب از حیث شخصیت را تبیین کند.
۳. ابعاد و حوزه‌های دخیل در ارتقای کیفی تدریس را تحلیل کنند.
۴. مهارت‌های انتقال پیام اثربخش در قالب تدریس را فراگیرند.
۵. از وسایل کمک آموزشی به نحو مؤثری استفاده کند.
۶. به شیوه‌های تعامل با مخاطب متعدد و مختلف در شرایط گوناگون دست یابد.

سرفصل‌های درس:

۱. کلیات:

- بررسی سیر تاریخی و فراز و فرودهای دروس معارف در دانشگاه‌ها
- ضرورت‌ها، اهمیت و اهداف تدریس مبانی نظری اسلام در گروه‌های معارف دانشگاه‌ها (تبیین ضرورت‌های کاربردی و راهبردی)
- رصد محیطی تدریس مبانی نظری اسلام در گروه‌های معارف دانشگاه‌ها (تبیین نقاط قوت، نقاط ضعف، تهدیدها و فرصت‌ها)

۲. صلاحیت‌های مدرسی مبانی نظری اسلام در حوزه شخصیت مدرس:

- یک. صلاحیت‌های شناختی: مخاطب‌شناسی، تسلط علمی بر موضوع تدریس، شناخت خود (نقاط قوت و ضعف)
- دو. صلاحیت‌های عاطفی: دلسوزی، محبت، کنترل خشم، ایجاد رابطه عاطفی و ...
- سه. صلاحیت‌های مهارتی: تسلط بر روش‌های تدریس که در عنوان به تفصیل می‌آید.
- چهار. صلاحیت‌های دینی و انقلابی: ایمان و تقوای دینی، داشتن روحیه انقلابی و توان دفاع از آرمان‌های انقلاب، بایسته‌های رفتاری استاد معارف اسلامی.

۳. روش تدریس مبانی نظری اسلام:

یک: معرفت‌شناسی تدریس

دو: ساختارشناسی تدریس:

- الزامات و مهارت‌های تدریس: مهارت طراحی نقشه راه تدریس، مهارت آماده‌سازی ذهنی مخاطب، مهارت جمع‌بندی، مهارت در تکمیل یادگیری، مهارت به‌کارگیری وسایل کمک آموزشی در تدریس، مهارت ارزشیابی.

- الگو و قالب تدریس: روش توضیحی، روش فعال (پرسش و پاسخ)، روش اکتشافی، روش حل مسأله، روش مباحثه، روش واحدکار (پروژه‌های)، روش آزمایشی نمایشی و گردش علمی (فعالیت‌های تجربی خارج از کلاس).

- محتوای تدریس: رعایت اصالت، اعتبار و بداعت محتوا، مواجهه با شبهات مبانی نظری، تمییز مسئله‌های کلامی از مسئله‌نماها، اولویت‌بندی محتواهای ارائه شده، بازپیرایی پیام مبانی نظری متناسب با مخاطب دانشجوی، محتوای تأثیرگذار در تدریس مبانی نظری اسلام، مسأله‌شناسی در درس مبانی نظری اسلام و اولویت‌بندی مسایل.

سه. روان‌شناسی تدریس: اهتمام به اصل تدریج و رشد و بالیدگی مخاطب، توجه به متغیرهای زمینه‌ای مدرس (تجربه، سن، شخصیت، تیپ)، توجه به متغیرهای مخاطب (جنس، ارزش‌ها، توانایی‌ها، طبقه اجتماعی)، درک متغیرهای زمانی و مکانی تدریس، برقراری ارتباط، ایجاد تمرکز جمعی در کلاس، نیازشناسی مخاطب، اصل انعکاس محتوای پیام مبانی نظری، اصل مسئولیت‌سازی، اصل اثربخشی پیام، اصل فرهنگ‌سازی.

۴. چالش‌های دروس معارف اسلامی و روش‌های مواجهه با آن:

یک: چالش‌های سیاسی.

دو: چالش‌های دینی و اعتقادی.

سه: چالش‌های تربیتی.

چهار: سایر چالش‌ها (عمومی بودن درس، ترکیب جنسیتی کلاس‌ها و ...).

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور

- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

- ارائه سمینار توسط دانشجویان

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط

- فیلم‌های مربوط به آموزش تاریخ

- نقشه تاریخی (ترجیحاً به صورت دیجیتالی)

روش سنجش:

- ارزیابی فعالیت عملی

- تحقیق پایانی

- آزمون کتبی

- آزمون دریافت‌های نظری فراگیران به دو روش تشریحی و گزینه‌ای،

- سنجش مهارت‌های عملی فراگیران به دو روش برگزاری کنفرانس (با مخاطب غیرواقعی) و تدریس در محیط مدارس (با مخاطب واقعی).

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی

۱. آقازاده، محرم، (۱۳۹۸)، راهنمای روش‌های نوین تدریس، تهران: آبیژ.

۲. احدیان، محمد، (۱۳۸۶)، مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران: بشری.

۳. مجموعه کتب پالتویی معاونت امور استادان و دروس معارف اسلامی در زمینه روش‌ها و مهارت‌های آموزشی.

منابع فرعی

۱. براون، جورج و اتکینز، مدلین، (۱۳۹۲)، تدریس مؤثر در آموزش عالی، مترجمان محمدجواد لیاقت‌دار و سید علی سیادت، تهران: علمی فرهنگی.

۲. برنامه‌های نرم‌افزاری معاونت امور اساتید با موضوع کارگاه‌های روش تدریس دروس معارف اسلامی.

۳. زلفی‌گل، ابوالفضل، (۱۳۸۲)، مجموعه مقالات همایش کاربرد تکنولوژی آموزشی در آموزش عالی ایران (۲ و ۳ آبان) ۱۳۸۰ / [برگزارکننده گروه علوم تربیتی دانشگاه اراک]؛ یاری‌دهندگان: جهاد دانشگاهی [و دیگران].

۴. سیف، علی‌اکبر، (۱۳۹۸)، اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، تهران: دوران.

۵. شعبانی، حسن، (۱۳۹۸)، مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس)، تهران: سمت.

۶. موریس تاردیف، کلرمون گوتیه، کتاب پداگوژی: علم و هنر یاددهی - یادگیری از دوران باستان تا به امروز (نظریه و کاربرد)، ترجمه فریده مشایخ، تهران: سمت.

۱۱. مخاطب‌شناسی تدریس (با رویکرد رشته مبانی نظری اسلام)

Audience-Oriented Teaching; Based on Islamic Theoretical Foundations Approach

تعداد واحد، ۲ واحد	نوع درس: اصلی
پیش نیاز، ندارد	نوع واحد، نظری

هدف درس: تبیین نظریه‌ها و مهارت‌های تدریس.

اهداف رفتاری: انتظار می‌رود دانشجویان در پایان این درس بتوانند:

۱. نظریه‌ها و مهارت‌های تدریس را تبیین نماید.
۲. مهارت‌ها و الگوهای تدریس را در تعامل با مخاطب تحلیل نماید.
۳. برای انتقال و تدریس دروس معارف اسلامی از ارتباط‌های کارآمد استفاده نماید.

سرفصل‌های درس:

۱. مفهوم‌شناسی.
۲. اهمیت و ضرورت مخاطب‌شناسی در فرآیند تدریس دروس معارف اسلامی.
۳. الگوهای ارتباطی مورد استفاده در تدریس.
۴. انواع آموزش و تدریس در دروس معارف اسلامی (آموزش آشکار و پنهان).
۵. روش‌های تدریس دروس معارف اسلامی.
۶. ابزارهای ارتباط با مخاطب در فرآیند تدریس.
۷. قلمروهای مخاطب‌شناسی و کاربرد آن در تدریس دروس معارف اسلامی.
  - ویژگی‌های ذهنی، عاطفی و روانی مخاطب.
  - ویژگی‌های دینی و مذهبی مخاطب.
  - ویژگی‌های فرهنگی و آداب و رسوم مخاطب.
  - ویژگی‌های دانشی و سطح معرفتی و میزان فهم مخاطب.
  - ویژگی‌های فردی مخاطب.
۸. آشنایی با موانع و آسیب‌های فراروی فرآیند آموزش و تدریس.

روش آموزش:

ترکیبی از روش‌های زیر به تشخیص استاد:

- آموزش استادمحور
- گفتگو بر اساس منابع از پیش معرفی شده

ابزارهای کمک آموزشی:

- نرم افزارهای مربوط
- فیلم‌های مربوط به آموزش تاریخ
- نقشه تاریخی (ترجیحاً به صورت دیجیتالی)

روش سنجش:

- ارزیابی فعالیت عملی
- تحقیق پایانی
- آزمون کتبی
- آزمون دریافت‌های نظری فراگیران به دو روش تشریحی و گزینه‌ای،
- سنجش مهارت‌های عملی فراگیران به دو روش برگزاری کنفرانس (با مخاطب غیرواقعی) و تدریس در محیط مدارس (با مخاطب واقعی).

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی:

۱. مک کوایل، دنیس، (۱۳۸۰)، مخاطب‌شناسی، ترجمه دکتر مهدی منتظرالقائم، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
۲. شعبانی، حسن، (۱۳۹۱)، مهارت‌های آموزشی و تدریس، تهران: سمت.
۳. آهنچیان، محمدرضا، (۱۳۹۸)، مقدمه‌ای بر مدیریت آموزشی، تهران: نشرنی.

منابع فرعی:

۱. خورسندی طاسکوه، علی، (۱۳۸۷)، گفتمان میان‌رشته‌ای، دانش گونه‌شناسی، مبانی نظری و خط مشی‌های برای عمل در آموزش عالی، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
۲. محسنیان‌راد، مهدی، (۱۳۸۵)، ارتباط‌شناسی (ارتباطات انسانی میان فردی، گروهی، جمعی)، تهران: سروش.
۳. هارجی، اوئن، (۱۳۹۷)، مهارت‌های اجتماعی در ارتباطات میان فردی، ترجمه خشایار بیگی و مهرداد فیروزبخت، تهران: رشد.
۴. آذربایجانی و همکاران، مسعود، (۱۳۹۸)، روان‌شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، تهران: سمت.
۵. جمعی از نویسندگان، (۱۳۹۳)، تغییر مخاطب در قرآن، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ معارف اسلامی.

اساتید و صاحب‌نظرانی که در تدوین سرفصل‌های رشته «مدرسی مبانی نظری اسلام» مقطع دکتری دانشگاه معارف اسلامی نقش داشتند. (به ترتیب حروف الفبا)

ردیف	نام خانوادگی و نام	سمت و دانشگاه محل خدمت	مرتبه علمی
۱.	امامی‌نیا محمدرضا	دانشگاه معارف اسلامی	استادیار
۲.	پناهی‌آزاد حسن	دانشگاه معارف اسلامی	استادیار
۳.	حاجی‌ابراهیم رضا	دانشگاه امیرکبیر	استادیار
۴.	حسین‌زاده‌یزدی محمد	موسسه امام خمینی	استاد
۵.	خسروپناه عبدالحسین	دانشگاه معارف اسلامی	استاد
۶.	رجبی ابوذر	دانشگاه معارف اسلامی	استادیار
۷.	رضانژاد عزالدین	جامعه‌المصطفی	دانشیار
۸.	ساجدی ابوالفضل	موسسه امام خمینی	استاد
۹.	سلیمانی‌امیری عسکری	موسسه امام خمینی	دانشیار
۱۰.	شاکری‌زواردهی روح‌الله	دانشگاه تهران	دانشیار
۱۱.	شاکرین حمیدرضا	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی	دانشیار
۱۲.	عبداللهی مهدی	موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران	استادیار
۱۳.	کردفیروزجایی یارعلی	دانشگاه باقرالعلوم	دانشیار
۱۴.	کیاشمشکی ابوالفضل	دانشگاه امیرکبیر	دانشیار
۱۵.	گرامی غلامحسین	دانشگاه معارف اسلامی	استادیار
۱۶.	گرجیان محمدمهدی	دانشگاه معارف اسلامی	استاد
۱۷.	محمدی عبدالله	موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران	استادیار
۱۸.	معلمی حسن	جامعه‌المصطفی	دانشیار
۱۹.	میرسپاه اکبر	موسسه امام خمینی	دانشیار
۲۰.	نजारزادگان فتح‌الله	دانشگاه تهران	استاد

